

Obveznik fiskalizacije i moguće promjene od 1. rujna 2025.

Neven Baica, mag. oec.

Prema danas važećim propisima prema opsegu obveze razlikujemo dva obveznika fiskalizacije, onog koji naplaćuje isporuke dobara i usluga prometom gotovine i onog koji naplatu obavlja isključivo preko transakcijskog računa. U ovom članku detaljno pojašnjavamo koje su obveze ova dva obveznika fiskalizacije, te najavljujemo moguća povećanja obveze fiskalizacije koje bi u konačnici dovele i do ukidanja navedene podjele.

1. Uvod

Godine 2013. u porezni sustav Republike Hrvatske ugrađen je propis koji omogućuje Poreznoj upravi nadzor gotovinskog prometa većeg dijela poslovnih subjekata u RH, a koji se provodi propisanim skupom mjera objedinjenim pod pojmom fiskalizacija u prometu gotovinom. U 2025. godini u primjeni su izmijenjene i dopunjene verzije tih propisa. Tako se danas fiskalizacija obavlja temeljem odredbi:

- **Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom** (Nar. nov., br. 133/12, 115/16 i 106/18; u daljnjem tekstu: *Zakon ili Zakon o fiskalizaciji*), te
- **Pravilnika o fiskalizaciji u prometu gotovinom** (Nar. nov., br. 146/12; u daljnjem tekstu: *Pravilnik ili Pravilnik o fiskalizaciji*).

Od samog uvođenja fiskalizacije prometa gotovinom, pa do 31. prosinca 2016. odredbe Zakona o fiskalizaciji razlikovale su malog obveznika fiskalizacije od uvjetno rečeno "redovnog" obveznika fiskalizacije. Mali obveznik fiskalizacije imao je obvezu provođenja postupka fiskalizacije prometa gotovinom, ali nije u tu svrhu morao imati fiskalni naplatni uređaj, već je fiskalizaciju mogao obavljati i preko uvezene knjige računa.

Od 1. siječnja 2017. godine pojam malog obveznika fiskalizacije ukinut je.

No, to nikako ne znači da su od tada obveze za sve obveznike fiskalizacije jednake. Upravo razlika u opsegu primjene odredbi Zakona o fiskalizaciji različitih obveznika fiskalizacije bitna je za ispravnu primjenu odredbe članka 27.a Zakona o fiskalizaciji koja je propisan jednom od naknadnih izmjena. Stoga u ovom članku prije samog razmatranja načina primjene navedene odredbe, utvrdit ćemo tko je obveznik fiskalizacije, te koje vrste obveznika fiskalizacije razlikujemo

U poglavlju 2. ovog članka prenosimo odredbe koje propisuju tko je obveznik fiskalizacije, te naglašavamo da ovaj pojam nije definiran činjenicom da li postoji promet gotovinom ili ne. U poglavlju 3. ovog članka ističemo da u samim odredbama Zakona postoji jasna razlika u obvezama onih obveznika fiskalizacije koji obavljaju promet gotovinom u odnosu na one obveznike fiskalizacije koji promet gotovinom ne obavljaju. U poglavlju 4. stručnog članka bavimo se obvezom koja je na snazi od 1. siječnja 2019. a prema kojoj na određenim dokumentima obveznika fiskalizacije treba istaći napomenu "Ovo nije fiskalizirani račun". U navedenom poglavlju pojašnjavamo koji to obveznici fiskalizacije moraju koristiti navedenu napomenu, te u kojim je slučajevima i na kojim dokumentima treba istaći.

2. Tko je obveznik fiskalizacije?

Tko je obveznik fiskalizacije propisano je člankom 3. Zakona o fiskalizaciji:

„Obveznikom fiskalizacije smatra se:

- 1) fizička osoba obveznik poreza na dohodak po osnovi samostalne djelatnosti prema odredbama zakona kojim se uređuje porez na dohodak te
- 2) pravna i fizička osoba koja se smatra obveznikom poreza na dobit prema zakonu kojim se uređuje porez na dobit.“

Ovdje treba istaći da fizičkim osobama obveznicima fiskalizacije nisu obuhvaćeni svi obveznici poreza na dohodak već samo oni koji obavljaju samostalnu djelatnost. U obveznike fiskalizacije nisu uključeni svi oni obveznici poreza na dohodak koji dohodak utvrđuju na način kakav je propisan za samostalne djelatnosti, ali nisu ujedno samostalna djelatnost. Tako se primjerice obveznicima fiskalizacije ne smatraju iznajmljivači turistima koji ostvaruju dohodak

od imovine. **Kod obveznika poreza na dobit nema izuzetaka—svi obveznici poreza na dobit jesu ujedno i obveznici fiskalizacije.** Ovdje kao posebnu kategoriju treba istaći proračunske korisnike i neprofitne organizacije, obzirom da se radi o pravnim osobama koje uglavnom nisu obveznici poreza na dobit, ali i mogu biti, ako obavljaju djelatnosti zbog kojih moraju ući u sustav poreza na dobit.

Treba naglasiti da **obveza obračunavanja i plaćanja PDV-a**, odnosno činjenica da li je neka osoba upisana u registar obveznika PDV-a ili nije **nema značaja za definiranje da li je takva osoba obveznik fiskalizacije ili nije.**

3. Vrste obveznika fiskalizacije

Sam naziv Zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom sugerira da se ovaj zakon primjenjuje kada postoji promet gotovinom. Ukoliko se naziv propisa koristi za donošenje zaključka o tome tko je obavezan primjenjivati njegove odredbe, mogu nastati ozbiljni problemi. Naime, u tom slučaju postoji mogućnost pogrešnog razumijevanja ovog propisa, te donošenje pogrešnog zaključka da Zakona o fiskalizaciji nisu relevantan za one koji ne obavljaju promet gotovinom.

Problem prvih verzija navedenog Zakona i bio je u nedostatku jasnih odredbi koje bi pojasnile koje su obveze obveznika fiskalizacije koji obavljaju promet gotovinom, a koje onih obveznika koji naplatu obavljaju isključivo preko transakcijskog računa. **Savjetnici Ministarstva financija—Porezne uprava**, uočili su ovaj nedostatak pa su u već na samom početku primjene Zakona **objavili više mišljenja u kojim su isticali razlike između obveznika fiskalizacije koji ostvaruju gotovinski promet od onih koji takav promet ne ostvaruju.** U nastavku citiramo relevantni dio navedenih mišljenja:

“Svi obveznici fiskalizacije za potrebe fiskalizacije moraju prilagoditi sadržaj računa te način numeriranja broja računa, donijeti interni akt o poslovnim prostorima s opisom (poslovni prostor, adresa, oznaka radnog dana i radnog vremena te načina numeriranja brojeva) te istaknuti upozoravajuću naljepnicu.

Od ovih obveznika fiskalizacije samo oni koji naplaćuju račune sredstvima koja se smatraju gotovinom, provode i fiskalizaciju izdavanja računa na način da izdaju račune putem prilagođenih naplatnih uređaja i dostavljaju ih elektroničkim putem kako bi se računi ovjerili u Poreznoj upravi, te istim putem šalju i poruke o poslovnim prostorima, sukladno odredbama članaka 15. i 16. Zakona.”

Iz navedenog stava razvidno je da svi obveznici fiskalizacije nemaju jednake obveze, odnosno da oni koji ostvaruju gotovinski promet imaju veće obveze u odnosu na one koji račune naplaćuju isključivo preko transakcijskog računa ili na druge načine koji se ne smatraju gotovinskim prometom (kompenzacija, trampa i sl.). No iz navedenog mišljenja jasno se može izvući i još jedan zaključak koji smatramo bitnim:

ističemo...

Odredbe Zakona o fiskalizaciji dužni su primjenjivati i one osobe (pravne i fizičke) koje u svom poslovanju ne koriste načine naplate koji se smatraju prometom gotovine ali su uključeni u definiciju obveznika fiskalizacije

I da nije navedenog stava Ministarstva financija—Porezne uprave, samim proučavanjem odredbi Zakona o fiskalizaciji moglo se na posredan način doći do gore istaknutog zaključka. Problemi u razumije-

vanju odredbi Zakona o fiskalizaciji bili su prisutni u dijelu utvrđivanja koje točno odredbe moraju primjenjivati ove dvije vrste obveznika fiskalizacije.

Značajni doprinos razumijevanju razlika u obvezama “redovnih” obveznika fiskalizacije donijele su tek odredbe **Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o fiskalizaciji** koje su objavljene u Narodnim novinama br. **106/2018** Navedenim odredbama od 1. siječnja 2019. godine u primjeni su izmijenjene odredbe članka 8. Zakona o fiskalizaciji koje citiramo u nastavku:

“Članak 8.

(1) *Obveznici fiskalizacije iz članka 3. ovoga Zakona dužni su provoditi postupke fiskalizacije propisane člancima 9., 10., 11. i 25. ovoga Zakona za sve djelatnosti, osim za ostvarene promete u djelatnostima iz članka 5. ovoga Zakona.*

(2) *Obveznici fiskalizacije iz stavka 1. ovoga članka koji ostvaruju promet gotovinom dužni su prije početka izdavanja računa u prometu gotovinom izvršiti sve radnje za provedbu postupka fiskalizacije izdavanja računa iz poglavlja IV. i V. ovoga Zakona te odgovarajuće primjenjivati odredbe članaka 21. do 25. i 27.a ovoga Zakona.”*

(3) ...

Citiranom odredbom od 1. siječnja 2019. taksativno se navodi koje odredbe primjenjuju svi obveznici fiskalizacije (stavak 1.), te koje dodatne odredbe moraju primjenjivati oni obveznici fiskalizacije iz stavka 1. koji ostvaruju promet gotovinom (stavak 2.).

ističemo...

Ističemo da navedenim izmjenama članka 8. Zakona o fiskalizaciji nije promijenjen opseg obveza navedenih kategorija obveznika fiskalizacije, već su samo povećana transparentnost razlika u opsegu primjene Zakona o fiskalizaciji.

Dakle, i nakon ukidanja malog obveznika fiskalizacije postoje razlike u opsegu primjene odredbi Zakona o fiskalizaciji. Prema kriteriju opsega primjene odredbi Zakona o fiskalizaciji treba razlikovati:

- 1) obveznike fiskalizacije koji **NE OSTVARUJU promet gotovinom**
 - 2) obveznika fiskalizacije koji **OSTVARUJU promet gotovinom.**
- U nastavku dajemo usporedni pregled obveza navedene dvije kategorije obveznika fiskalizacije:

1 Zadnjim izmjenama u članak 8. Zakona o fiskalizaciji dodan je i stavak 3. koji propisuje iznimke u odnosu na stavak 2. istog članka, a koji se odnosi na obveznike fiskalizacije koji ostvaruju promet gotovinom prodajom robe ili usluge putem samoposlužnih uređaja. Ovu odredbu nismo prenijeli obzirom da još nije stupila na snagu (na snagu stupa 1. siječnja 2021.) te iz razloga što nije značajna za tematiku koju iznosimo u ovom stručnom članku

Usporedni pregled obveza obaju kategorija obveznika fiskalizacije propisanih člankom 8. Zakona o fiskalizaciji

OBVEZA ↓	OBVEZNIK FISKALIZACIJE KOJI PROMET GOTOVINOM		OBVEZA ↓
	NE OSTVARUJE	OSTVARUJE	
SADRŽAJ RAČUNA (čl. 9)			
DA	Za potrebe provedbe postupka fiskalizacije račun, osim podataka propisanih posebnim propisima, mora sadržavati ove podatke:		DA
DA	1. vrijeme izdavanja računa (sat i minuta),	1. vrijeme izdavanja računa (sat i minuta),	DA
DA	2. oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju,	2. oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju,	DA
DA	3. oznaku načina plaćanja računa – novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo,	3. oznaku načina plaćanja računa – novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo,	DA
NE	4. Jedinstveni identifikator računa i	4. Jedinstveni identifikator računa i	DA
NE	5. zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije.	5. zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije.	DA
NE	6. QR kod	6. QR kod	DA
OZNAKA OPERATERA I OIB (čl. 10)			
DA	Obveza povezivanja oznake operatera i osobnog identifikacijskog broja (OIB-a) operatera		DA
BROJ RAČUNA (čl. 11)			
DA	Obveza iskazivanja broja računa u tri dijela: 1. numerički broj računa, 2. oznaka poslovnog prostora i 3. broj naplatnog uređaja.		DA
OBAVIJEST O RAČUNU (čl. 25)			
DA	Obveznik fiskalizacije dužan je u poslovnom prostoru (zatvorenom) na svakom elektroničkom naplatnom uređaju ili drugom vidnom mjestu istaknuti obavijest o obvezi izdavanja računa te obvezi kupca da preuzme i zadrži izdani račun.		DA
CERTIFIKAT (poglavlje IV)			
NE	Obveznik fiskalizacije dužan je radi provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa od Financijske agencije nabaviti digitalni certifikat koji se u postupku fiskalizacije koristi za elektroničko potpisivanje elemenata računa te za identifikaciju obveznika fiskalizacije prilikom elektroničke razmjene podataka		DA
POSTUPAK FISKALIZ. IZDAVANJA RAČUNA (poglavlje V.)			
NE	Obveza izdavanja računa koji se ostvaruju prometom gotovine sa sadržanim jedinstvenim identifikatorom računa (čl. 15. st. 1.)		DA
NE	Obveza dostavljanja podataka o svim poslovnim prostorima u kojima se obavlja djelatnost preko sustava ePorezna (čl. 15. st. 2.)		DA
NE	Obveza izdavanja računa preko naplatnih uređaja koji omogućuju korištenje programske podrške za elektroničko potpisivanje elemenata računa te omogućuju vezu (internet) za elektroničku razmjenu podataka s Ministarstvom financija, Poreznom upravom (čl. 16.)		DA
NE	Obveza korištenja programskog rješenja za provedbu postupka fiskalizacije izdavanja računa koje omogućava postupanje u skladu s odredbama ovoga Zakona, odnosno programsko rješenje koje će onemogućiti postupke kojima se izbjegava postupak fiskalizacije izdavanja računa (čl. 16.a).		DA
NE	Obveza izdavanja računa koji sadrži jedinstveni identifikator računa na način propisan člankom 17. i 18. Zakona		DA
NE	Obveza dostavljanja podataka u sustav fiskalizacije o svim poslovnim prostorima u kojima obavlja djelatnost na način propisan člankom 19. Zakona		DA
NE	Obveza dostavljanja podataka u o proizvođaču i/ili održavatelju programskog rješenja obveznika fiskalizacije na način propisan člankom 19.a Zakona		DA
POSEBNE ODREDBE (poglavlje VI.)			
NE	Obveza primjena propisanih postupaka u slučaju nemogućnosti izdavanja računa koji sadrži JIR (čl. 21.)		DA
NE	Obveza primjena propisanih postupaka u slučaju prestanka rada elektroničkog naplatnog uređaja prilagođenog za provedbu fiskalizacije (čl. 22.)		DA
NE	Obveza primjena propisanih postupaka fiskalizacije na područjima na kojima nije moguće uspostaviti vezu za razmjenu podataka i kod storniranja računa odnosno kod računa za djelomični ili cjeloviti povrat robe ili usluga (čl. 23. i 24.).		DA
NAPOMENA "OVO NIJE FISKALIZIRANI RAČUN"			
NE	Obveza stavljanja napomene "OVO NIJE FISKALIZIRANI RAČUN" na dokumente na kojima se navode podaci o plaćanju koje iz bilo kojeg poslovnog razloga obveznik fiskalizacije ispostavlja prije izdavanja računa.		DA

Po ovim pravilima obveznici fiskalizacije postupaju i danas, no treba istaći da su u najavi značajne promjene koje ako se usvoje mogu dovesti do značajni promjena gore navedenih pravila. Navedeno proizlazi iz Nacrta prijedloga potpuno novog Zakona o fiskalizaciji. Ukratko o najavljenim promjenama pišemo u narednom poglavlju, a detaljno o navedenoj temi pisat ćemo u časopisu br. 7/2025 kada očekujemo da će nam biti poznata konačna verzija novog Zakona o fiskalizaciji.

4. Najava izmjena navedenih pravila od 1. rujna 2025.

Na internetskoj stranici eSavjetovanja objavljen je Nacrt Prijedloga novog Zakona o fiskalizaciji (u daljnjem tekstu: Nacrt prijedloga zakona) čija se prva primjena očekuje 1. rujna 2025. godine. U pojašnjenju razloga za donošenje novog Zakona dana su opsežna pojašnjenja vezana uz izmjene povezane s izdavanjem fiskaliziranog računa.

Osnovna promjena koja bi mogla stupiti na snagu već 1. rujna 2025. odnosi se na promjenu obveze izdavanja fiskaliziranog računa. Dok su prema danas važećim odredbama Zakona obveznici izdavanja fiskaliziranog računa svi obveznici fiskalizacije koji isporuke dobara i usluga naplaćuju u sredstvima koji se smatraju prometom gotovine, od 1. rujna 2025. to bi trebali biti svi obveznici fiskalizacije koji su u sustavu PDV-a, i koji obavljaju isporuke u krajnjoj potrošnji. U nastavku citiramo dio objašnjenja Nacrta prijedloga zakona koji pojašnjava okvir za donošenje novog Zakona o fiskalizaciji:

„U odnosu na dosadašnje odredbe Zakona gdje je temeljnom odredbom u bitnome uređen postupak fiskalizacije u prometu gotovinom, ovim Prijedlogom zakona o fiskalizaciji (dalje: Prijedlog zakona) uređuje se fiskalizacija svih računa u krajnjoj potrošnji u B2C segmentu, izdavanje i fiskalizacija eRačuna između poreznih obveznika u B2B segmentu te fiskalizacija računa izdanih u poslovanju između poreznih obveznika i javnih tijela u B2G segmentu.

Dosadašnji pojam prometa gotovine propisivao je plaćanje za isporučena dobra ili obavljene usluge novčanicama, kovanicama koje se smatraju platežnim sredstvom, karticama, čekom ili drugim sličnim načinima plaćanja, osim plaćanja na transakcijski račun kod banaka. Kako bi se osiguralo praćenje cijelog segmenta B2C poslovanja predlaže se novi pojam promet u krajnjoj potrošnji koji je propisan kao izdavanje računa od strane obveznika fiskalizacije prema građanima bez obzira na način plaćanja. Na ovaj način jasno je određeno da se pod navedenim prometom smatraju svi oblici plaćanja koji se pojavljuju kod izdavanja računa od strane obveznika fiskalizacije prema građanima, a za koje je potrebno provesti postupak fiskalizacije računa. Ostali dosadašnji pojmovi se u bitnome ne mijenjaju dok su dodani novi pojmovi koji se odnose na izdavanje i fiskalizaciju eRačuna u poslovanju poreznih obveznika.

U drugom dijelu Prijedloga zakona propisane su odredbe koje se odnose na fiskalizaciju računa u krajnjoj potrošnji, koje su bile obuhvaćene Zakonom, ali kako je prethodno navedeno obuhvatom cjelokupnog segmenta B2C poslovanja odnosno bez obzira na način plaćanja. Sukladno navedenom mijenja se opseg provođenja fiskalizacije propisan na način da su predloženim odredbama svi obveznici fiskalizacije računa (obveznik poreza na dohodak po osnovi samostalne djelatnosti prema propisu koji se uređuje porez na dohodak te obveznik poreza na dobit prema propisu kojim se uređuje porez na dobit) u krajnjoj potrošnji obvezni provoditi sve postupke fiskalizacije propisane ovim dijelom Zakona.!”

U daljnjem tekstu se naglašava da će u tom slučaju **svi obveznici fiskalizacije računa u krajnjoj potrošnji dužni:**

- 1) provoditi mjere uz fiskalizaciju (donijeti interni akt kojim propisuju sve poslovne prostore u kojima obavljaju djelatnost te način označavanja pojedinog poslovnog prostora, prilagoditi sadržaj računa, postaviti upozoravajuće naljepnice o obvezi izdavanja i uzimanja računa) te
- 2) provoditi postupak fiskalizacije računa (dostaviti podatke o poslovnim prostorima u kojima se obavlja djelatnost te dostaviti na ovjeru svaki račun neovisno od načina kako se naplata obavlja).

Osim ove značajne izmjene prema kojoj će se fiskalizirati svi računi izdani u krajnjoj potrošnji (a ne samo oni naplaćeni načinima koji se smatraju prometom gotovine), nacrt prijedloga uvodi i potpuno novu obvezu za odnose B2B i B2G (engl. business to government), odnosno obveze koje proizlaze iz odnosa dva poduzetnika ili poduzetnika i državne institucije.

Tako se u trećem dijelu Nacrta prijedloga Zakona propisuju pravila i obveze kod izdavanja i zaprimanja eRačuna između poreznih obveznika, fiskalizacija podataka iz eRačuna, sustav elzveštavanja, obveze izdavatelja i primatelja eRačuna, pravila za pristupne točke u procesu fiskaliziranja eRačuna, način korištenja informacija prikupljenih putem eRačuna, uspostavljanje i korištenje besplatne aplikacije za eRačuna za male porezne obveznike, uvjete za obavljanje poslova informacijskog posrednika te postupak provedbe testa sukladnosti za razmjenu podataka.

Prijedlogom zakona obvezuju se porezni obveznici na razmjenu eRačuna i provedbu fiskalizacije podataka iz eRačuna, pri čemu se ne mijenja postojeća obveza izdavanja računa odnosno oslobođenja od obveze izdavanja računa prema posebnim propisima. Prema predloženim odredbama eRačun se mora izdavati u skladu s EU normom, dok se glede razmjene eRačuna i provedbe fiskalizacije podataka iz eRačuna poreznim obveznicima omogućuje da mogu primjenjivati bilo koju tehnologiju koja će za njih biti optimalna uz uvjet da osiguraju vjerodostojnost podrijetla, cjelovitost sadržaja i čitljivost podataka za vrijeme životnog ciklusa eRačuna.

Predloženo je da uvođenje novih obveza bude postupno s početkom 1. rujna 2025, te zaključeno sa 1. siječnja 2027. U nastavku citiramo prijedlog datuma prve primjene čime su obuhvaćeni i planovi postupnog ukidanja papirnog računa, odnosno uvođenje eRačuna kao jedinog mogućeg oblika računa:

“Polazeći od Prijedloga zakona, sustav fiskalizacije nadograđivao bi se na sljedeći način:

1. u dijelu fiskalizacije računa u krajnjoj potrošnji:

- od 1. rujna 2025. ukida se dostava podataka o poslovima prostorima putem obrasca Prijave podataka u sustav fiskalizacije i
- od 1. rujna 2025. ukida se mogućnost dostave podatka o čeku kao načinu plaćanja
- od 1. siječnja 2026. postupak fiskalizacije primjenjuje se na sve obveznike fiskalizacije u krajnjoj potrošnji neovisno o načinu plaćanja,
- od 1. siječnja 2026. započinje obveza fiskalizacije u djelatnosti prodaje u kojoj se pretežni dio vrijednosti prometa odnosi na maloprodaju dnevnog tiska, duhana i duhanskih prerađevina, maraka i drugih poštanskih vrijednosnica.

